

Lagrådsremiss

Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter enligt strafftidslagen

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 16 maj 2013

Karin Enström

Göran Nilsson
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Regeringen får inte utan stöd i ett bemyndigande från riksdagen meddela föreskrifter som innebär åligganden för kommuner, landsting eller enskilda. Eftersom ett sådant bemyndigande behövs i lagen (1972:202) om beräkning av strafftid m.m. föreslås i lagrådsremissen att riksdagen bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vissa skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda. Bemyndigandet föreslås avse föreskrifter om skyldigheter dels att vidta åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring – där den dömde medger att domen får verkställas – får lämnas, dels att lämna uppgifter om verkställighet av dom i vissa fall.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 december 2013.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Behovet av ändring	5
	4.1 Gällande rätt	5
	4.2 Reformbehovet	6
5	Överväganden och förslag	7
6	Ikraftträdande	9
7	Konsekvenser	9
8	Författningskommentar	9
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	11
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	12

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. ska införas en ny paragraf, 34 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda att

- 1. vidta åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring får lämnas, och*
- 2. lämna de uppgifter med anledning av verkställighet av dom som behövs enligt denna lag.*

Denna lag träder i kraft den 1 december 2013.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Justitiedepartementet har utarbetats en promemoria om vissa frågor om bemyndiganden enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. (strafftidslagen). I promemorian föreslås att riksdagen ska bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda att vidta åtgärder i anledning av att en nöjdförklaring mottagits och att lämna uppgifter om verkställighet av dom i vissa fall. Promemorian har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2012/8024/L5).

4 Behovet av ändring

4.1 Gällande rätt

Den som är häktad får avge nöjdförklaring inför chefen för det häkte där han eller hon är intagen eller inför chefen för den kriminalvårdsanstalt där han eller hon är intagen eller inför någon annan tjänsteman där som har förordnats att ta emot sådan förklaring (4 § första stycket första meningen strafftidslagen). När den häktade är intagen på en sådan enhet som avses i 6 § första stycket lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller i 5 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning, får nöjdförklaring avges inför chefsöverläkaren, verksamhetschefen eller inför annan tjänsteman som någon av dem har förordnat (4 § första stycket andra meningen strafftidslagen). Rättspsykiatrisk vård ges på en sjukvårdsinrättning som drivs av ett landsting (6 § första stycket lagen om rättspsykiatrisk vård). Rättspsykiatriska undersökningar kan utföras av inrättningar inom hälso- och sjukvården eller vid särskilda undersökningsenheter (5 § lagen om rättspsykiatrisk undersökning). Sådana undersökningar utförs vid rättspsykiatriska avdelningar inom Rättsmedicinalverket (RMV) eller vid sådana enheter hos sjukvårdshuvudmän som i enlighet med avtal åtagit sig att utföra sådana (1 § förordningen [1991:1413] om rättspsykiatrisk undersökning). Den som får ta emot en nöjdförklaring ska så snart det kan ske erinra den dömde om dennes rätt att avge nöjdförklaring och upplysa den dömde om när och hur det kan ske. Vidare ska den som tar emot en nöjdförklaring också, den första dagen när nöjdförklaring får lämnas, höra efter om den dömde vill lämna en sådan förklaring (4 § tredje stycket strafftidslagen). Vad som sagts ovan gäller också den som är intagen i kriminalvårdsanstalt eller omhändertagen efter beslut om undanröjande av skyddstillsyn (5 § strafftidslagen). I annat fall får nöjdförklaring avges inför chefen för en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte eller någon annan tjänsteman där som har

förordnats att ta emot nöjdförklaringar, eller inför polismyndighet (6 § första stycket strafftidslagen).

I förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m. (strafftidsförordningen) ges bestämmelser om åligganden för den som tar emot nöjdförklaringar. En myndighet eller någon annan som får ta emot nöjdförklaringar ska föra särskilda anteckningar över sådana förklaringar samt över sådana åtgärder som avser erinringar och upplysningar enligt 4 § tredje stycket strafftidslagen (2 § första stycket strafftidsförordningen). Nöjdförklaringar avseende slutna ungdomsvård ska skickas till Statens institutionsstyrelse (2 § andra stycket). Den som tagit emot en nöjdförklaring ska omedelbart sända underrättelse om detta till den domstol som meddelat domen eller i visst fall åklagaren (3 §).

I strafftidsförordningen ges även bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter om verkställighet om en dom verkställs samtidigt som häktning i ett annat mål. I sådant fall ska kriminalvårdsanstalt, Statens institutionsstyrelse, häkte eller chefsöverläkaren eller verksamhetschefen vid sjukvårdsinrättning där rättspsykiatrisk vård ges eller vid rättspsykiatrisk utredningsenhet lämna uppgifter till Kriminalvården om verkställigheten (7 § första stycket). Närmare föreskrifter om uppgiftsskyldighetens omfattning och sättet för hur den ska fullgöras meddelas av Kriminalvården (7 § tredje stycket).

4.2 Reformbehovet

Föreskrifterna i 2–3 §§ strafftidsförordningen är formulerade som skyldigheter för den som får ta emot en nöjdförklaring. Regeringen kan inom ramen för sin restkompetens föreskriva vad som åligger de statliga myndigheter som tar emot nöjdförklaringar. När det gäller icke-statliga subjekt förhåller det sig inte på samma vis. Regeringen kan inte utan stöd i ett bemyndigande från riksdagen meddela föreskrifter som innebär åligganden för kommunerna eller landstingen (8 kap. 2 och 3 §§ regeringsformen). Något sådant bemyndigande har inte getts.

Detsamma gäller uppgiftsskyldigheten enligt 7 § första stycket strafftidsförordningen eftersom den inte riktar sig enbart till myndigheter utan även till vårdinrättningar och rättspsykiatriska undersökningsenheter där staten inte är eller måste vara huvudman. Eftersom regeringen inte har någon självständig rätt att föreskriva vad som åligger dessa icke-statliga verksamheter kan inte heller någon sådan rätt tillkomma Kriminalvården.

Medan regeringen alltså redan i dag har möjlighet att meddela åligganden i detta avseende såvitt avser exempelvis Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse, saknas det däremot stöd för regeringen att meddela föreskrifter i strafftidsförordningen som innebär åligganden för kommuner, landsting och andra icke-statliga subjekt. Samtidigt behövs regler som ålägger befattningshavare vid dessa samma skyldigheter som gäller för Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse såvitt avser nöjdförklaring. Detsamma gäller uppgiftsskyldigheten avseende verkställighet av dom i vissa fall. Lagstiftningen bör därför ändras så att dessa syften tillgodoses.

Sådan nöjdförklaring som avser villkorlig dom är särskilt reglerad i 38 kap. 1 § brottsbalken och förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder och omfattas inte av reformbehovet.

5 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter om skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda förs in i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. Bemyndigandet avser föreskrifter om att vidta åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring får lämnas och om att lämna uppgifter om verkställighet av dom i vissa fall.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian har dock föreslagits att bemyndigandet i den del som avser nöjdförklaring endast ska avse åtgärder i anledning av att en sådan mottagits.

Remissinstanserna: Samtliga instanser som har yttrat sig, förutom *Rättsmedicinalverket* (RMV), har tillstyrkt förslaget om att införa ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller lämnat förslaget utan erinran. *Kriminalvården* och *Sveriges Kommuner och Landsting* (SKL) har haft synpunkter på den föreslagna bestämmelsens utformning. *Rättsmedicinalverket* har föreslagit att en annan ordning för nöjdförklaringar än den nu gällande bör införas.

Skälen för regeringens förslag

Sakliga ändringar i strafftidslagen bör inte göras nu

Sedan strafftidslagen trädde i kraft 1974 har den ändrats ett flertal gånger men någon allmän översyn har inte gjorts. Som *Kriminalvården* anført kan det ifrågasättas om lagens bestämmelser i alla delar är lämpligt utformade och anpassade till dagens förhållanden. Regeringen instämmer därför i att en översyn av strafftidslagen är nödvändig och har också för avsikt att initiera en sådan översyn.

Mot den bakgrunden finns det i detta lagstiftningsärende endast skäl att göra de ändringar som behövs för att skapa nödvändigt författningsstöd för de föreskrifter i strafftidsförordningen som saknar ett sådant. De synpunkter som *Rättsmedicinalverket* lämnat i fråga om vilken ordning som bör gälla för nöjdförklaringar vid en rättspsykiatrisk undersökningsenhet bör i stället behandlas inom ramen för översynen av strafftidslagen.

På motsvarande sätt bör utgångspunkten vara att några ändringar i sak i strafftidsförordningens bestämmelser inte bör göras i anslutning till detta lagstiftningsärende. Också där kan, som *Kriminalvården* påpekat, finnas ett behov av att överväga om den nuvarande utformningen i alla delar är

lämplig. Eftersom den regleringen är så nära förbunden med bestämmelserna i strafftidslagen har regeringen dock inte för avsikt att nu genomföra andra ändringar i förordningen än sådana som är nödvändiga med anledning av de ändringar i strafftidslagen som behandlas här eller som annars framstår som självklara. Den närmare utformningen av bestämmelser i strafftidsförordningen får därför övervägas i anslutning till översynen av strafftidslagen.

Ökade möjligheter för regeringen att meddela föreskrifter i anslutning till strafftidslagen

I promemorian diskuteras olika alternativ till regleringar av de åligganden som i dag följer av strafftidsförordningen i fråga om åtgärder i samband med nöjdförklaring och uppgiftsskyldighet avseende verkställighet av dom i vissa fall. De alternativ som övervägts har varit att helt eller delvis lagreglera det som i dag är reglerat i förordning eller att utvidga bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter. Regeringens förslag överensstämmer med det alternativ som förordas i promemorian och innebär att riksdagen i lag bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vissa skyldigheter. Enligt regeringen bör den materiella regleringen, liksom i dag, finnas på förordningsnivå. Eftersom det inte nu, i avvaktan på en översyn av strafftidslagen, bör övervägas ändringar i sak är en lösning som behåller den regleringen intakt den mest lämpliga. Detta förutsätter att riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ämnet. Något hinder mot detta kan inte anses föreligga.

När det gäller bemyndigandets närmare avgränsning har det i promemorian föreslagits att det ska avse åtgärder i samband med att en nöjdförklaring mottagits. Det måste dock beaktas att de åligganden som i dag följer av strafftidsförordningen i frågan om nöjdförklaring kan ligga i tiden innan en sådan förklaring avges. Som *Kriminalvården* påpekat innebär bestämmelsen i 2 § strafftidsförordningen även en skyldighet att föra anteckning bl.a. i samband med att den dömde erinras om rätten att avge nöjdförklaring. Bemyndigandet bör omfatta även sådana åtgärder. Det bör därför utformas så att det tar sikte på åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring får lämnas. I den del bemyndigandet avser uppgiftslämnande i anledning av verkställighet av dom anser regeringen att förslaget i promemorian, som lämnats utan erinran av remissinstanserna, är godtagbart.

Promemorians förslag omfattar föreskrifter riktade till kommuner, landsting och enskilda. *SKL* har ansett att även regioner bör anges. Genom lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län har visserligen några landsting getts möjlighet att besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelse. De är dock formellt fortfarande att betrakta som landsting. Det saknas därför anledning att uttryckligen ange regioner i bestämmelsen.

Regeringen anser vidare, i likhet med vad som föreslagits i promemorian och vad som remissinstanserna inte invänt mot, att den föreskriftsrätt som riksdagen delegerar till regeringen ska kunna delegeras vidare till en myndighet. I förhållande till nuvarande reglering skulle detta vara nöd-

vändigt såvitt avser frågan om fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 7 § strafftidförordningen där Kriminalvården bemyndigats att meddela föreskrifter om dess fullgörande. Även om behovet av en möjlighet till subdelegation i övriga fall framstår som litet ser regeringen ingen anledning att föreslå någon begränsning av den möjligheten.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen därför att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda att vidta åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring får lämnas samt att lämna de uppgifter om verkställighet av dom som behövs enligt strafftidslagen.

6 Ikraftträdande

Lagändringen bör kunna träda i kraft den 1 december 2013. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

7 Konsekvenser

Den föreslagna ändringen syftar endast till att ge nödvändigt författningsstöd för att upprätthålla den ordning som redan gäller enligt strafftidförordningen. Med hänsyn till detta kan några ekonomiska konsekvenser inte antas uppkomma till följd av ändringen.

Det föreslagna bemyndigandet innebär en viss inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Enligt den bedömning som gjorts i promemorian får det föreslagna bemyndigandet anses vara godtagbart ur ett kommunalt självstyrelseperspektiv. Regeringen instämmer i den bedömningen.

8 Författningskommentar

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

34 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda att

- 1. vidta åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring får lämnas, och*
- 2. lämna de uppgifter med anledning av verkställighet av dom som behövs enligt denna lag.*

I paragrafen, som är ny, ges regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om skyldigheter för kommuner,

landsting och enskilda att vidta åtgärder i anslutning till att en nöjdförklaring får lämnas och lämna de uppgifter om verkställighet av dom som behövs enligt strafftidslagen.

Paragrafen ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter, bl.a. om vart och på vilket sätt mottagna nöjdförklaringar ska skickas och om uppgiftsskyldighet när en dom verkställs samtidigt som häktning i annat mål, också i förhållande till kommuner, landsting och enskilda. Föreskrifterna kan endast avse de subjekt som enligt strafftidslagen, eller annan reglering som den lagen hänvisar till, har sådana uppgifter. Paragrafen ger också regeringen en möjlighet att delegera vidare föreskriftsrätten till en myndighet. Den föreskriftsrätt som kan delegeras har samma begränsningar som regeringens föreskriftsrätt.

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. ska införas en ny paragraf, 34 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheter för kommuner, landsting och enskilda, att

- 1. vidta åtgärder i anledning av att en nöjdförklaring mottagits, och*
- 2. lämna de uppgifter i anledning av verkställighet av dom som behövs enligt denna lag.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2013.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian lämnats av Hovrätten över Skåne och Blekinge, Borås tingsrätt, Förvaltningsrätten i Jönköping, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Rättsmedicinalverket, Arboga kommun, Bjuvs kommun, Bollnäs kommun, Helsingborgs kommun, Luleå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges advokatsamfund.

Svar har inte kommit från Västerbottens läns landsting, Örebro läns landsting, Ekerö kommun, Norrköpings kommun och Skara kommun.